

Landskapsnämndens framställning till Ålands
landsting med förslag till landskapslag angående
innehavares av landskapstjänst eller -befattning
rätt till pension.

Sedan Ålands landsting på framställning av Landskapsnämnden den
26 februari 1927 antagit en lag om innehavares av landskapstjänst eller
-befattning rätt till pension samt sagda landstingsbeslut, i den ordning
självstyrelselagen för Åland av den 6 maj 1920 föreskriver, blivit in-
sänd till Republikens President i och för slutlig stadfästelse, har
Statsministern, i anseende till förfall rör Presidenten, vid föredragning
av ärendet i Statsrådet den 17 juni 1927 emellertid förordnat, att
ifrågavarande landskapslag skall förfalla. Såsom motiv för sagda land-
skapslags förkastande har uti Statsministerns till Landskapsnämnden av-
låtna skrivelse av sistnämnda dag framhållits, att Landstinget, vilket
jämlikt 2, 10 och 12 §§: i självstyrelselagen tillkommer den lokala
lagstiftningsrätten i landskapet, genom att uti §: 22 i den antagna
landskapslagen berättiga Landskapsnämnden att i fall av behov utfärda
ytterligare föreskrifter beträffande tillämpningen av samma landskaps-
lag, delegerat en del av sin lagstiftningsbefogenhet å Landskapsnämnden
och härigenom överträtt sin lagstiftningsbehörighet. Statsministerns
beslut grundar sig synbarligen på Högsta domstolens i ärendet avfordra-

de utlåtande, vilket på därom gjord anhållan blivit Landskapsnämnden tillsänt. Uti nämnda utlåtande, vilket utan omröstning avgivits, anför Högsta domstolen, att det till följd av den rätt till självstyrelse och autonomi landskapet Åland åtnjuter ankommer å landskapet att inrätta de för landskapsförvaltningens behov erforderliga tjänsterna och bestämma berättningshavarnas skyldigheter och rättigheter ävensom deras anställningsvillkor öfverhuvud. På denna grundsats bygga stadgandena i §: 28 självstyrelselagen och §: 4 i lagen angående självstyrelselagens bringande i verkställighet av den 6 maj 1920. Landskapet tillkommer således jämväl befogenhet att tillerkänna i dess tjänst anställda berättningshavare rätt att åtnjuta underhåll av landskapet även efter det de utträtt ur landskapets tjänst. Ehuru det rättsområde, som regleras genom omrörmälda landstingsbeslut, förty underligger Landstingets kompetens, har Högsta domstolen dock icke kunnat rörorda beslutets godkännande av orsak att detsamma innehåller ett stadgande, som giver skäl till anmärkning ur behörighetssynpunkt. I beslutets § 22 bestämmes nämligen, att Landskapsnämnden i fall av behov äger utärda ytterligare föreskrifter beträffande tillämpningen av den genom beslutet antagna landskapslagen. Detta stadgande måste anses stå i strid med de av självstyrelselagen fastställda grunderna rör utövningen av den lagstiftande och verk-

ställande makten i landskapet samt uppdelningen av hithörande berogenheter. Jämlikt §§ 2, 10 och 12 självstyrelselagen tillkommer den lokala lagstiftningsrätten uteslutande landstinget, vars lagstiftningsbehörighet alltså omfattar jämväl de till den ekonomiska lagstiftningsområde hörande ämnen, vilka i riket regleras genom förordningar, utfärdade av Presidenten eller Statsrådet. Landskapsnämnden handhar, enligt §: 3 självstyrelselagen, landskapsförvaltningen, men har ej någon lagstiftningsberogenhet sig uppdragen och äger således icke makt att utärda stadganden, som till sitt innehåll äro rättssatser.

Till sådana äro även att räkna närmare bestämmelser om landskapslagars av förevarande slag verkställande. I anledning härav och enär

Landstinget jämlikt självstyrelselagen icke tillkommer rätt att delegera sin lagstiftningsberogenhet i något avseende å Landskapsnämnden, men så emellertid skett genom förberörda stadgande i §: 22 av landstingsbeslutet, har Högsta domstolen ansett, att Landstinget härigenom överträtt sin lagstiftningsbehörighet samt hemställt, att irragavande landstingsbeslut finge förrälla.

Genom självstyrelselagen har landskapets invånare tilldelats berogenhet att genom lagstiftning själva ordna sina förhållanden inom de gränser rikets enhet och suveränitetsprincipen det medgiver; uti samma lag har landskapet jämväl tilldelats en egen rätt att inom givna gränser utöva i den verkställande makten liggande berogenheter

eller, med andra ord, inom dessa gränser självt handhava sin förvaltning. Då sålunda landskapsförvaltningen utövas av Landskapsnämnden, har det synts Nämnden vara med verkställande maktens princip fullt överensstämmande, att Landskapsnämnden kan, dock endast inom de gränser en av landstinget antagen och behörigen utträdad lag angiver, utträda de närmare anvisningar, som eventuellt av lagens praktiska tillämpning påkallas. På grund härav införde Landskapsnämnden även i frågakomma §: 22 i sitt förslag till pensionslag. Att även Landskapsnämndens uppfattning härutinnan haft fullt fog för sig framgår däraf, att samma bestämmelse, som ingår i meranämnda paragraf av Landstingets beslut, jämväl förefinnes i särskilda tidigare och även senare av Presidenten stadiästa landstingsbeslut, i vilket avseende Landskapsnämnden vill erinra om §: 54 i den av Presidenten den 12 april innevarande år, således något öfver två månader före förkastandet av landskapets pensionslag, godkända landskapslagen om trafik med motorfordon samt §: 24 i landskapslagen angående jordbruksundervisningen i landskapet Åland, stadiäst den 14 därpåföljande maj. Emedan Landskapsnämnden dock icke kan genom att fortrande fasthålla vid sin anförda uppfattning i saken äventyra landskapets tjänstemäns och berättningshavares rättmätiga krav på en lag, som tillförsäkrar dem en tryggad ställning även efter av-

skedstagandet, har Landskapsnämnden, med beaktande av ställföreträdande Presidentens ovannämnda beslut, ansett nödvändigheten fordra att från sitt nu föreliggande förslag till pensionslag utesluta irragakomna stadgande.

På grund av vad här ovan framhållits, får Landskapsnämnden vördsamtt röreslå,

att Landstinget ville antaga nedan-

stående

" L a g

angående innehavares av tjänst eller berättning i landskapet

Åland rätt till pension.

§ 1.

Ordinarie innehavare av landskapstjänst eller fast berättning, som enligt Ålands landstings beslut om antagande av lag angående grunderna för avlöning i landskapets tjänster och berättningar, utfärdad den 8 juni 1925, åtnjuter grundlön, är vid avgång från tjänsten eller berättningen berättigad till livstidspension ur landskapets medel i enlighet med vad i denna lag stadgas.

På grund av avtal eller för viss tid i landskapets tjänst eller fast berättning anställd person tillkommer pension endast för såvitt därom vid avtalets ingående överenskommit eller särskilt stadgats, och skall därvid i tillämpliga delar beaktas, vad i denna lag säges

om deras pensionsrätt, vilka åtnjuta grundlön.

Beslut angående pension för 1 § 1 mom. 2 av denna lag omförmälda personer fattas av landskapsnämnden.

§ 2.

Allmän förutsättning för erhållande av pension är:

att innehavare av tjänst eller berättning uppnått sextiotre års ålder eller den tidigare åldersgräns, vid vilken han tilläventyrs kan skyldigkännas att avgå, eller att han därförinnan till följd av kroppslite eller nedsatta kropps- eller själskrafter blivit varaktigt oförmögen att tjänsten eller befattningen handhava; och

att han därjämte, förutom det i § 7 mom. 1 nämnda fall, innehar minst tio till pension berättigade tjänsteår.

Av landskapsnämnden kan bestämmas, att i särskilda tjänster och berättningar, vilkas beskaffenhet sådant påkallar, rätten till pension vidtager före sextiotre års ålder, dock icke tidigare än vid femtio års ålder.

§ 3.

Såsom pensionsår, vilka i landskapets tjänst anställd person får med avseende å rätt till pension tillgodoräkna sig, anses, förutom i de uti § 11 mom. 1 omförmälda fall, den tid han efter uppnådda trettio års ålder handhaft sådan landskapets tjänst eller berättning, vars innehavare enligt denna lag är berättigad till pension,

247
84

eller den tid han, efter att hava uppnått sagda ålder, eljest regelbundet under myndighets inseende tillbragt i landskapets tjänst.

Handhavande av bisyssla medför icke rätt till räknande av pensionsår.

Då rätt till erhållande av pension inträder före sextiotre års ålder, vidtager i föregående moment nämnd rätt till beräkning av pension lika många åldersår före uppnådd trettio års ålder, dock icke tidigare än vid uppnådd tjugufem års ålder.

§ 4.

Med avseende å rätt att tillgodoräkna sig tjänsteför för pension skall den tid tjänsteman innehått sådan tjänst eller befattning i republiken, som berättigar till erhållande av pension, likställas med enahanda tid i landskapets tjänst.

Person, som från kommuns, religionssamfunds eller enskild tjänst övergått till landskapets tjänst och på grund av de bestämmelser, vilka uti sådant avseende av landskapsnämnden utfräddas, är berättigad att med avseende å ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstetid, äge rätt att för erhållande av pension räkna sig till godo tre fjärdedelar av den tid han eller hon, efter att hava fyllt trettio år, innehått till ålderstillägg berättigande berättning, med den begränsning likväl, att person, som övergått i landskapets tjänst, och vilken efter att hava uppnått pensionsålder eller vid avgång därefterinnan ur landskapets tjänst på grund av sistnämnda tjänst har mindre än tio pensionsår, icke är

berättigad att i avseende å pension tillgodoräkna sig den tid han innehåft i förutnämnda befattning. Understiger sagda tjänstetid före övergången i landskapets tjänst ett år, tillgodoräknas densamma icke i avseende å pension.

§ 5.

Hava i landskapets tjänst under förloppet av de åldersår, då pensionsår beräknas, inträffat avbrott, sammanräknas vid bestämmandet av pensionsåren de skilda tjänstetiderna.

Såsom i föregående moment nämnt avbrott anses likväl icke den tid, under vilken i landskapets tjänst anställd person varit

- a) tjänstledig under samma kalenderår högst tre månader för sjukdom eller en månad för annan orsak;
- b) i åtnjutande av stadgad semesterledighet;
- c) till följd av i tjänsten ådragen skada eller genom tjänsteutövning vållad sjukdom eller till följd av ofrentligt uppdrag tjänstledig eller förhindrad att sin berättning handhava; eller
- d) utan orsak avhållen från utövning av sin tjänst eller berättning.

Då tjänsteåret indelas i terminer, beräknas frånvaro under en termin från tjänsteutövning såsom sex månader samt kortare frånvaro under terminen såsom femtio procent längre tid än den verkliga tiden.

Landskapsnämnden må bevilja rätt att i pensionsår inberäkna sådant avbrott, under vilket i landskapets tjänst anställd person under de åldersår, då pensionsår beräknas, varit tjänstledig för vetenskapligt arbete eller studieresa eller för annan liknande orsak.

§ 6.

Full pension utgår med sextio procent av de i § 3 av ovannämnda landskapslag av den 8 juni 1925 angående grunderna för avlöning i landskapets tjänster och berättningar fastställda grundlöner, dock sålunda, att högsta pension skall utgöra 30.000 mark.

Tio pensionsår berättiga till tio trettiondedelar av hel pensions belopp och varje därpåföljande fullt pensionsår ytterligare till en trettiondedel därav, intill dess fullt pensionsbelopp uppnås. Därpå följande tjänstetid medför icke rätt till större pension.

Tjänst eller berättning, som till följd av därmed förenade särskilda lönerörmåner hänförts till lägre avlöningsklass, än den på grund av sin beskaffenhet bort tillhöra, skall vid bestämmandet av pension hänföras till avlöningsklass, motsvarande tjänstens beskaffenhet.

§ 7.

Nödgas innehavare av sådan tjänst eller befattning, som enligt

denna lag berättigar till pension, till följd av i tjänsteutövningen ådragen kroppsskada eller sjukdom, såsom oförmögen till landskapets tjänst, därifrån avgå, kan honom tilldelas full pension, oberoende av om han uppnått den ålder, från vilken rätt till beräkning av pensionsår vidtager samt av pensionsårens antal.

Har han själv avsiktligt ådragit sig skadan eller väsentligen därtill medverkat, kan honom helt och hållet förvägras pension eller dess belopp enligt prövning nedsättas.

Vägrar innehavare av tjänst eller befattning, som i följd av vid tjänsteutövning ådragen kroppsskada eller sjukdom icke blivit helt och hållet oförmögen till landskapets tjänst, att, efter det han förklarats vara i stånd att handhava annan landskapets tjänst eller befattning, mottaga sådan honom erbjuden tjänst eller befattning, tillkommer honom icke större pension, än den, vartill han på grund av sina pensionsår enligt denna lag är berättigad.

§ 8.

Då innehavare av landskapets-tjänst eller-befattning till följd av försvagad hälsa, ådragen skada eller annan orsak, som av honom själv icke förvållats, blivit transporterad till annan tjänst eller befattning, för vilken pensionen är mindre än den, som är förenad med hans förra tjänst eller befattning, erhåller

han vid avgång från tjänsten pension enligt den avlöningsklass, till vilken hans förra tjänst eller befattning hörde.

§ 9.

Pension må av därtill berättigad person icke samtidigt åtnjutas för flere än en landskapets tjänst eller befattning.

§ 10.

Innehavare av landskapstjänst eller -befattning, som av domstol dömts till avsättning eller genom myndighets beslut blivit skild från tjänsten, går sin rätt till pension förlustig.

§ 11.

Innehavare av landskapstjänst eller -befattning, som därifrån entledigas på grund av ålder eller kroppslyste eller nedsatta kropps- eller själskrafter, erhåller pension på grund av sina pensionsår, och räknas då alla hans tjänsteår såsom pensionsår.

Angående rätt till pension i det fall, att tjänst indrages, kommer framdeles att särskilt stadgas.

§ 12.

Rätt till erhållande av pension från landskapet upphör, utom i § 10 nämnda fall:

a) vid förlust av medborgarskap i riket;

b) då pensionstagare utan avbrott vistats i utlandet tre år

och icke av landskapsnämnden berättigats att under denna tid upp-

bära pension;

c) om pensionstagare utan vederbörligt tillstånd inträder i främmande makts tjänst; samt

d) om pensionstagare dömes till förlust av medborgerligt förtroende för alltid eller för viss tid, eller för i landskapets tjänst eller befattning begången tjänsteröbrytelse till straff, som i strafflagen stadgas i stället för avsättning från tjänsten.

Därest den, som förlorat medborgarskap i riket, återvunnit detsamma ävensom då pension förverkats av orsaker, som ovan i punkterna b) och c) nämnas, kan landskapsnämnden på ansökan återgiva rätt till pension, men vare likväl de olyttade pensionsbeloppen förverkade.

Till pensionstagare, som utstår ovillkorligt frihetsstraff, erlägges för strafftiden icke pension.

§ 13.

Blir någon, efter det honom på grund av landskapstjänst beviljats ordinarie pension, ordinarie innehavare av till pension berättigande statstjänst eller -befattning eller landskapstjänst eller -befattning, må han ej, så länge han är i nämnda tjänster, lyfta sin tidigare pension. Efter avskedstagandet från nästnämnda landskapstjänst eller -befattning tillkommer honom pension efter den däri åtnjutna grundlönen, såframt pensionen enligt denna

beräkning är större eller lika stor som den tidigare beviljade pensionen, men skulle den nya pensionen bli mindre än den tidigare beviljade, äger han uppbära sin förra pension.

§ 14.

Förordnas person, som på grund av stats- eller landskapstjänst åtnjuter pension, att såsom vikarie eller tillsvidare handhava landskapstjänst eller -berättning, äger landskapsnämnden bestämma, huru stor del av den till tjänsten eller befattningen hörande grundlönen eller arvudet skall åt honom erläggas utöver pensionen.

§ 15.

Har pensionsbelopp icke lyftats inom tre år efter förfallodagen, inbesparas detsamma till landskapet.

§ 16.

Innehavare av till pension berättigande landskapstjänst eller -berättning bör vid anhållan om avsked från sin tjänst eller befattning samtidigt eller senast inom sex månader efter det han undrätt avsked anhålla om pension, vid äventyr att han, där han icke kan visa laga förfall, går sin rätt till pensionen förlustig.

§ 17.

Anser någon, att honom förvägrats sådan pension, vartill han enligt denna lag är berättigad, söka i beslutet ändring hos Högsta

rörvaltningsdomstolen inom trettio dagar, räknat från delfåendet

därav.

§ 18.

Pension utbetalas å landskapsnämndens kamrerarkontor kvartalsvis i början av sista månaden av varje kvartal, så länge pensions-tagaren lever.

Pension erlägges för hela den månad, varunder pensionstagare avlidit.

§ 19.

Person, som åtnjuter pension med stöd av denna lag, är skyldig att med avseende å pensionen underkasta sig de bestämmelser, som möjligen komma att utiärdas i lag angående allmän ålderdoms- och invaliditetsförsäkring.

§ 20.

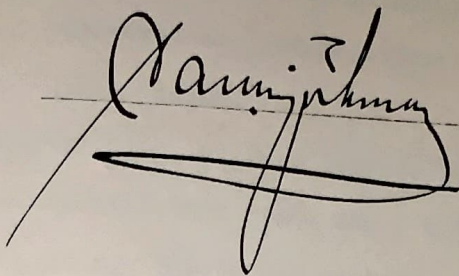
Har rätt till uppbärande av ett eller flere pensionsbelopp blivit rörverkad, skall anteckning därom göras i pensionsbrevet, då detsamma rör lyftande av pension uppvisas.

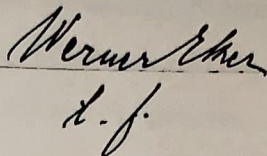
§ 21.

Beträffande sådana lärares pensionsförmåner, vilka äro anställda vid landskapets lärdomsskola, folkskolväsendet och sjöfartsläroverk, gäller vad därom är särskilt stadgat.

hamn, å Landskapskansliet, den 27 september 1927.

På Landskapsnämndens vägnar:

A large, stylized handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Karin Johansson', written over a horizontal line.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Werner Ekström', written over a horizontal line.
d. f.